

BIỆN PHÁP
“SỬ DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC THEO GÓC
TRONG MÔN HÓA HỌC NHẪM PHÁT HUY
TÍNH TÍCH CỰC CỦA HỌC SINH”
(Tóm lược)

I. LÝ DO CHỌN BIỆN PHÁP

1. Thực trạng

Qua thực tiễn giảng dạy bộ môn hóa học cấp THCS ở trường THCS Chuyên Mỹ, tôi nhận thấy rằng hóa học là bộ môn khoa học tự nhiên mà học sinh được tiếp cận muộn nhất, nhưng nó lại có vai trò rất quan trọng trong nhà trường phổ thông cũng như trong đời sống thực tiễn. Môn hóa học cấp THCS cung cấp cho học sinh hệ thống kiến thức phổ thông, cơ bản và thiết thực đầu tiên về hóa học; rèn cho học sinh óc tư duy sáng tạo, khả năng tự thực hiện các thí nghiệm đơn giản ở trường hoặc tại nhà, khả năng quan sát và giải thích các hiện tượng khi thực hiện các thí nghiệm đó. Hình thành cho các em những phẩm chất cần thiết như cẩn thận, kiên trì, trung thực, tỉ mỉ, nhanh nhẹn và yêu thích khoa học.

Thế kỷ XXI là thế kỷ của văn minh trí tuệ và sáng tạo – nơi mà tri thức, kỹ năng của con người được coi là yếu tố quyết định sự phát triển của xã hội. Và thế hệ trẻ - những HS là một phần lớn quyết định đến sự phát triển ấy. Với xu thế của nền giáo dục hiện đại như ngày nay, người giáo viên như chúng ta không thể cứ mãi lựa chọn phương pháp dạy học truyền thống như trước đây theo kiểu “thầy đọc, trò chép”, “thầy nói thế nào trò làm theo thế ấy”... khiến học sinh lúc nào cũng trong tình thế thụ động. Chúng ta cần phải bắt tay ngay vào việc giúp học sinh trở thành những con người chủ động, sáng tạo, độc lập, tự mình tham gia học tập ở mức độ cao nhất.

Mặt khác trong mỗi lớp học sẽ có các đối tượng học sinh khác nhau, các em thích hợp với các phương thức học tập và tiếp cận kiến thức khác nhau, có học sinh nắm bắt kiến thức rất nhanh qua các thí nghiệm, có học sinh lại thích hợp với việc tìm tòi nghiên cứu tài liệu,... Chính vì vậy cần tìm ra một phương pháp dạy học đáp ứng được nhiều đối tượng học sinh khác nhau đó.

2. Nguyên nhân

*** Đối với học sinh**

Ở trường THCS, bộ môn Hóa học các em được tiếp cận muộn nên các kiến thức, các kĩ năng cũng như cách chọn phương pháp học tập cho phù hợp với bộ môn chưa được nhiều, dẫn đến các em sẽ còn bỡ ngỡ, có tâm lý sợ học môn Hóa học. Học sinh còn tiếp nhận kiến thức một cách thụ động. Một số học sinh lười học bài và đọc bài ở nhà, không phát huy được tính chủ động, độc lập và tự học ở học sinh.

*** Đối với giáo viên**

Giáo viên chưa tìm được phương pháp dạy học phù hợp với từng bài, từng đối tượng học sinh, chủ yếu là “dạy chay”, “thầy đọc trò chép”, ... khiến tiết học trở nên nhàm chán, không kích thích được sự hứng thú của học sinh.

*** Đối với nhà trường**

Nhà trường có dụng cụ học tập, hóa chất, dụng cụ thí nghiệm nhưng còn thiếu một số thiết bị và lớp học đông học sinh nên quá trình học động nhóm thiếu sự tích cực ảnh hưởng rất nhiều đến chất lượng học tập của HS.

Từ thực trạng và nguyên nhân trên, là giáo viên trực tiếp đứng lớp dạy Hóa học ở THCS bản thân tôi luôn trăn trở khi nghiên cứu về phương pháp dạy học, làm thế nào để nâng cao chất lượng dạy và học. Phương pháp dạy học theo góc là một trong những phương pháp dạy học tích cực sẽ giúp chúng ta thực hiện được điều đó. Tôi đã tiến hành nghiên cứu, ứng dụng vào trong các bài giảng và cũng đã thấy được hiệu quả cao của phương pháp dạy học tích cực này. Chính vì vậy, tôi xin được chia sẻ một phần kinh nghiệm nhỏ của mình qua biện pháp: **“Sử dụng phương pháp dạy học theo góc trong môn Hóa học nhằm phát huy tính tích cực chủ động của học sinh”**.

II. THỰC HIỆN BIỆN PHÁP

Trong phương pháp dạy học theo góc, mỗi lớp học được chia ra thành các góc nhỏ. Ở mỗi góc nhỏ người học có thể lần lượt tìm hiểu nội dung kiến thức từng phần của bài học. Người học phải trải qua các góc để có cái nhìn tổng thể về nội dung của bài học. Người học có thể độc lập lựa chọn cách thức học tập riêng trong nhiệm vụ chung. Các hoạt động của người học có tính đa dạng cao về nội dung và bản chất.

1. Quy trình thực hiện học theo góc: Được tiến hành theo 2 giai đoạn:

- Giai đoạn chuẩn bị:

+ **Bước 1:** Xem xét các yếu tố cần thiết để học theo góc đạt hiệu quả.

- Nội dung: Tùy theo bài học, GV cần cân nhắc xác định những nội dung học tập cho việc áp dụng dạy học theo góc có hiệu quả.

- Địa điểm: không gian đủ lớn và số HS vừa phải có thể dễ dàng bố trí các góc hơn so với không gian nhỏ và có nhiều HS.

- Đối tượng HS: khả năng tự định hướng, mức độ làm việc chủ động, tích cực.

+ **Bước 2:** Thiết kế kế hoạch bài học.

- Mục tiêu bài học: đạt theo chuẩn kiến thức, kỹ năng, làm việc độc lập, chủ động của HS khi thực hiện học theo góc.

- Các phương pháp dạy học chủ yếu: phương pháp học theo góc cần phối hợp thêm một số phương pháp khác như: phương pháp thí nghiệm, học tập hợp tác theo nhóm, giải quyết vấn đề, phương pháp trực quan, sử dụng đa phương tiện...

Sử dụng video minh họa

- Chuẩn bị: thiết bị, phương tiện, đồ dùng dạy học, nhiệm vụ cụ thể và kết quả cần đạt được ở mỗi góc tạo điều kiện để HS tiến hành các hoạt động.

- Xác định tên mỗi góc và nhiệm vụ phù hợp: căn cứ vào nội dung, GV cần xác định 3- 4 góc để HS thực hiện học theo góc. Ở mỗi góc cần có: Bảng nêu nhiệm vụ của mỗi góc, sản phẩm cần có và tư liệu thiết bị cần cho hoạt động của mỗi góc phù hợp theo phong cách học hoặc theo nội dung hoạt động khác nhau.

- Thiết kế các nhiệm vụ và hoạt động ở mỗi góc. Căn cứ vào nội dung cụ thể mà GV xác định nhiệm vụ ở mỗi góc và thời gian hoạt động, thiết bị, đồ dùng, phương tiện cần thiết cho HS hoạt động. Hướng dẫn để HS chọn góc và luân chuyển theo vòng tròn nối tiếp.

- Tổ chức cho HS học theo góc:

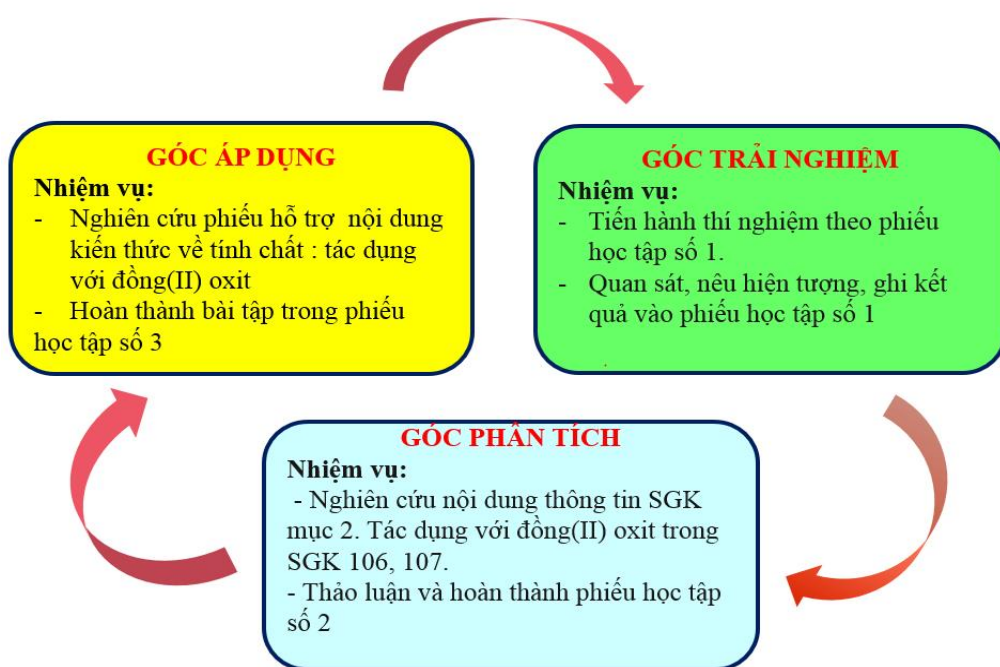
+ **Bước 1:** Bố trí không gian lớp học. Bố trí góc học tập phù hợp với nhiệm vụ, hoạt động học tập và phù hợp với không gian lớp học. Đảm bảo đủ tài liệu phương tiện, đồ dùng học tập cần thiết ở mỗi góc. Lưu ý đến lưu tuyến di chuyển giữa các góc.

+ **Bước 2:** Giới thiệu bài học/nội dung học tập và các góc học tập:

- Giới thiệu tên bài học/nội dung học tập; tên và vị trí các góc.

- Nêu sơ lược nhiệm vụ mỗi góc, thời gian tối đa thực hiện nhiệm vụ tại các góc. Dành thời gian cho HS chọn góc xuất phát, GV có thể điều chỉnh nếu có quá nhiều HS cùng chọn một góc.

- GV có thể giới thiệu sơ đồ luân chuyển các góc để tránh lộn xộn.

+ **Bước 3:** Tổ chức cho HS học tập tại các góc HS làm việc cá nhân, cặp hay nhóm nhỏ tại mỗi góc theo yêu cầu của hoạt động. GV theo dõi, phát hiện khó khăn của HS để hướng dẫn, hỗ trợ kịp thời. Nhắc nhở thời gian để HS hoàn thành nhiệm vụ và chuẩn bị luân chuyển góc.

Học sinh thực hiện nhiệm vụ theo góc

+ **Bước 4:** Tổ chức cho HS trao đổi và đánh giá kết quả học tập (nếu cần).

2. Ưu điểm và hạn chế của phương pháp dạy học theo góc:

a. Ưu điểm:

- Mở rộng sự tham gia, nâng cao hứng thú và cảm giác thoải mái của HS.
- HS được học sâu và hiệu quả bền vững.
- Tương tác cá nhân cao giữa GV và HS, HS – HS.
- Cho phép điều chỉnh sao cho thuận lợi phù hợp với trình độ, nhịp độ của HS.
- Đối với người dạy: Có nhiều thời gian hơn cho hoạt động hướng dẫn riêng từng người học, hoặc hướng dẫn từng nhóm nhỏ người học; người học có thể hợp tác học tập với nhau.

- Đối với người học: Trách nhiệm của học sinh trong quá trình học tập được tăng lên. Có thêm cơ hội để rèn luyện kỹ năng và thái độ: như sự tự tin, khả năng lựa chọn, sự hợp tác, giao tiếp, tự đánh giá.

b. Hạn chế:

- Không gian lớp học: cần không gian lớp học lớn nhưng số HS lại không nhiều.
- Cần nhiều thời gian cho hoạt động học tập
- Không phải nội dung, bài học nào cũng đều có thể áp dụng học theo góc.
- GV cần nhiều thời gian và trí tuệ/năng lực cho việc chuẩn bị và sắp xếp. Do vậy phương pháp dạy học theo góc không thể thực hiện thường xuyên mà cần thực hiện ở những nơi có điều kiện.

III. KẾT QUẢ THỰC HIỆN

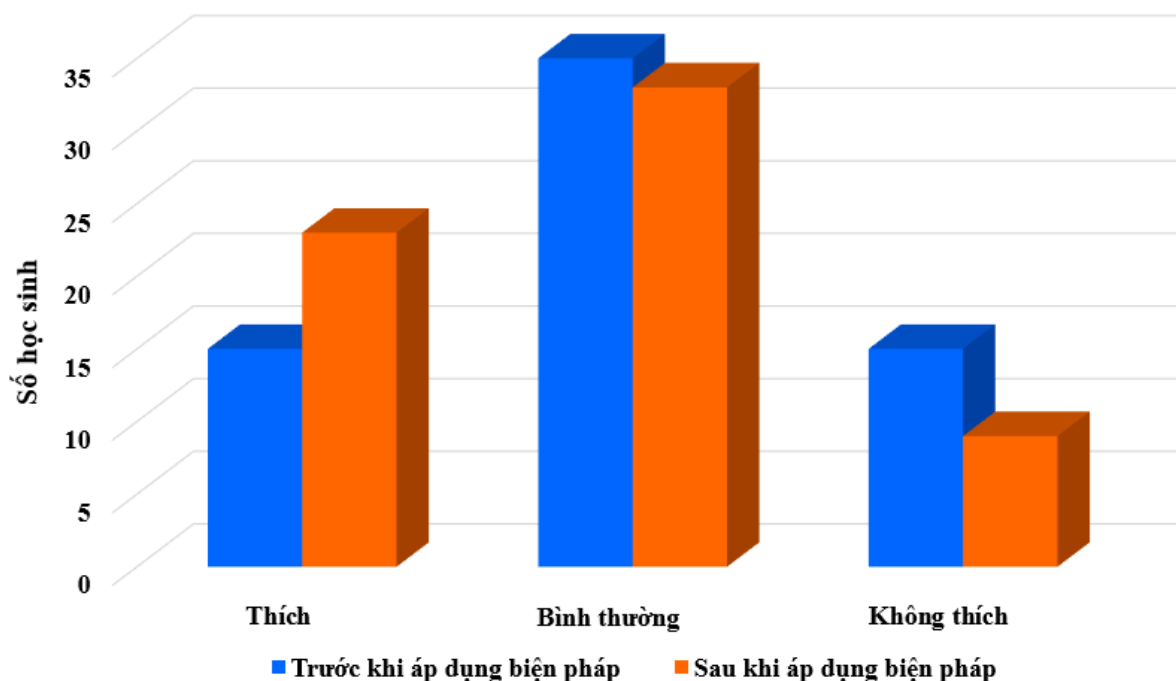
Từ sau khi áp dụng phương pháp dạy học góc, các em học sinh lớp 8 đã có những tiến bộ tích cực, cụ thể như sau:

- Nắm vững các kiến thức, các hiện tượng hóa học và giải thích được các hiện tượng đó.
- Biết được lợi thế của bản thân khi học tập bộ môn Hóa học.
- Các em thật sự hứng thú, đam mê trong học tập, đặc biệt là môn hóa học.
- Tính tích cực, chủ động và sáng tạo của các em được phát huy tối đa.

Kết quả khảo sát sự yêu thích của học sinh đối với môn hóa học ở 2 lớp 8C, 8D trong học kì I năm học 2022-2023, trước và sau khi sử dụng phương pháp góc vào dạy học như sau:

Thái độ	Trước khi tiến hành biện pháp		Sau khi tiến hành biện pháp	
	Số lượng	Tỉ lệ	Số lượng	Tỉ lệ
Thích	15/65	23%	23/65	35%
Bình thường	35/65	54%	33/65	51%
Không thích	15/65	23%	9/65	14%

**Biểu đồ so sánh thái độ học tập môn Hóa học
của học sinh lớp 8C, 8D trước và sau khi áp dụng biện pháp**

IV. KẾT LUẬN

Nâng cao tính tích cực của học sinh trong dạy học môn Hóa học là một công việc cấp thiết. Người giáo viên cần đầu tư công sức và thời gian nhiều hơn để tìm ra được những phương pháp dạy học phù hợp với nội dung từng bài học, từng đối tượng học sinh. Từ niềm đam mê của người giáo viên, học sinh cũng sẽ đam mê và say sưa với môn Hóa học – một môn học quan trọng đóng góp không nhỏ vào sự phát triển kinh tế - xã hội của hôm nay và mai sau.

Qua việc áp dụng thường xuyên biện pháp ***“Sử dụng phương pháp dạy học theo góc trong môn Hóa học nhằm phát huy tính tích cực chủ động của học sinh”*** nêu trên, trường THCS Chuyên Mỹ đã từng bước đưa chất lượng môn Hóa học ngày một tốt hơn.

Chuyên Mỹ, ngày 18 tháng 2 năm 2023

Người viết

Phạm Thị Vân Anh